

هیبریدموک و مؤلفه‌های ضروری در تحلیل و نیازسنجی اولیه طراحی آن

نصیبه پوراصغر
دکترای برنامه ریزی آموزش از دور
استادیار دانشگاه پیام نور
npourasghar1@gmail.com

محمد رضا سرمدی
دکترای فلسفه تعلیم و تربیت
استاددانشگاه پیام نور
ms84sarmadi@yahoo.com

مرجان معصومی فرد
دکترای برنامه ریزی آموزش از دور
، دانشیار دانشگاه پیام نور
mmf587@gmail.com

نازیلا خطیب زنجانی
دکترای برنامه ریزی آموزش از دور
، دانشیار دانشگاه پیام نور
drkhatibzanjani@yahoo.com

فاطمه شرزه‌ئی
دکترای برنامه ریزی آموزش از دور
پیام نور تهران
sharzehee49@yahoo.com

چکیده: هیبریدموک، فناوری نوینی از ترکیب سیموک ارتباط‌گرا با ایکسموک توزیع‌گرا است. در پژوهش حاضر از تحلیل محتوای کیفی و جامعه آماری اسناد الکترونیکی و مصاحبه‌های خبرگان استفاده شد. تعداد نمونه‌های آماری با روش گلوله برفی مشخص و به روش هدفمند انتخاب شده و با مصاحبه از ۷ نفر از خبرگان، به اشباع نظری رسید. ابزار گردآوری داده‌ها، فیش برداری و مصاحبه نیمه ساختار یافته بود که روایی آنها از طریق خبرگان و پایایی و اعتبار آنها با روش بازآزمایی سنجیده شد. اسناد و مصاحبه‌ها با نرم‌افزار مکس کیودا با روش تحلیل محتوای کیفی و از طریق کدگذاری با واحد مضمون تحلیل و کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد. ۶۱ مضمون شناسایی و در ۲۱ کد محوری و در ۶ گروه اصلی، مؤلفه‌های اصلی مرحله تحلیل مشخص گردید.

مقدمه

از آنجا که فناوری نحوه برقراری ارتباط و نحوه یادگیری را سازماندهی مجدد کرده زمینس با تگاه به نظریه‌های یادگیری موجود از دریچه فناوری آنها را به چالش کشانده و با همکاری داونز، نظریه ارتباط‌گرایی را مطرح و سیموک و پس از آن ایکسموکها را معرفی می‌کند. محمد و اوتمن (۲۰۲۱) برای توسعه موک-ها پیشنهاد ارائه فرصت تعاملات و مباحثات به یادگیرندگان را داشتند. بلانکو و اچالو در ۲۰۱۷ یک مدل ترکیبی بنام هیبریدموک معرفی کردند که جنبه‌هایی از هر دو نوع مدل را دربر می‌گیرد. زمینس برای طراحی محیط‌های ارتباط‌گرایانه الگوی AEASI را معرفی کرده که اولین گام آن تحلیل و نیازسنجی است و لذا باید دید برای نیازسنجی هیبرید موک چه مؤلفه‌هایی باید بررسی شود.

روش

در این پژوهش از تحلیل محتوای کیفی استقرایی و جامعه آماری پژوهش‌های الکترونیکی بین سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۲ که شامل ۱۱ رساله دکتری و ۶۰ مقاله پژوهشی بودند و مصاحبه‌های خبرگان استفاده شد. تعداد نمونه آماری با روش گلوله برفی معین و تعداد ۴۱ پژوهش با روش هدفمند انتخاب و با مصاحبه با ۷ نفر از خبرگان، به اشباع نظری رسید. ابزار گردآوری داده‌ها، فیش برداری و مصاحبه نیمه ساختار یافته بود که روایی آنها از طریق خبرگان و پایایی و اعتبار آنها با روش بازآزمایی سنجیده شد. داده‌ها با نرم‌افزار مکس کیودا از طریق کدگذاری با واحد مضمون، تحلیل و کدگذاری باز، محوری و انتخابی و مؤلفه‌ها شناسایی شدند.

یافته‌ها

جدول ۱- مقوله‌ها و مؤلفه‌ها و منابع آنها

مؤلفه	مقوله‌های محوری	کد منابع
اهداف	اهداف کلی	مصاحبه شماره 5
	اهداف رفتاری	[17] [15]
بازبینی و تنظیم	بازبینی طراحی	مصاحبه شماره 1
	حفره‌های اطلاعاتی	[19]
سنجش	بررسی عملکرد و گزارش	مصاحبه شماره 2
	تصحیح و جبران	[15] [19]
سنجش	اعتبارسنجی	مصاحبه شماره 5
	امکان سنجی	[20] [21]
	سنجش یادگیرنده	[17] [15]
امور فنی	نیازسنجی	[15] [21]
	نظارت و کنترل فنی	[20] [17]
	پلتفرم	مصاحبه شماره 1 [12]
امور مخاطبین	ایجاد انگیزه	[12] [15]
	تعیین سطح	[17] [15]
	تغییر نگرش	[12]
مدیریت	ملاحظات فرهنگی	[15]
	زمان	[15] [17]
	منابع آموزشی	[15] [17] [19]
	منابع انسانی	[15] [17]
	منابع فنی	[15] [17]
	منابع مالی	[15]

از بین اسناد و مصاحبه‌ها تعداد ۶۱ مضمون در ارتباط با نیازسنجی و تحلیل‌های قبل از طراحی بدست آمد که با کدهای محوری با عناوینی که در جدول دیده می‌شود دسته بندی شدند. پس از آن، هریک از این محورها نیز در دسته‌های منتخب و با عناوین مناسب گروه-بندی شدند که مؤلفه‌های اصلی را در تحلیل و اعتباریابی تشکیل می‌دهند.

نتیجه‌گیری

مؤلفه‌های اصلی برای تحلیل و نیازسنجی در طراحی هیبریدموک‌ها که از خاصیت ارتباط‌گرایی در کنار توزیع پذیری بهرمنند هستند عبارتند از: اهداف، بازبینی و تنظیم، سنجش و ارزیابی، امور فنی، امورمخاطبین و مدیریت. بنابراین قبل از طراحی هیبریدموک‌ها باید این مؤلفه‌ها بررسی و تعیین شوند تا مراحل بعدی الگوی زمینس مانند طراحی زیست بوم و یادگیری شخصی سازی شده نیز قابل اجرا باشد. تحلیل و نیازسنجی همیشه ابتدای کار نیست بلکه در هر بروزرسانی، این مؤلفه‌ها باید بر دوره‌های هیبریدموک اجرا شده قبلی اعمال گردد و بازبینی و طراحی مجدد انجام شود.

منابع

Downes, S "Connectivism. Asian Journal of Distance Education". 2022

Jimoyiannis A., Koukis N., Tsiotakis P. "Rapid Design and Implementation of a Teacher Development MOOC About Emergency Remote Teaching During the Pandemic" 2021

Koutsakas, Philippos; Karagiannidis, Charalampos; Politis, Panagiotis; Karasavvidis, Ilias, "A computer programming hybrid MOOC for Greek secondary education", 2022